

חקירת יכולת והכרזה על חייב מוגבל באמצעים

מרצה:

אפרת אידר-ינון,

רשמת לשכת ההוצאה לפועל - נתניה

חקירת יכולת

- פרק ז' לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 -

הקדמה

- קביעת יכולתו הכלכלית של החייב.
- יש צורך במידע בדבר הפוטנציאל הכלכלי של החייב.
- המטרה היא להפעיל לחץ על החייב בדרכים שיביאו לגיוס כספים המגיעים לנושה.
- שורש הבעיה – להבחין בין מי שלא יכול לשלם לבין מי שאינו רוצה לשלם.
- **החוק קובע מספר דרכים :**
  1. באמצעות מידע מהחייב.
  2. באמצעות מידע שיכול לספק הזוכה.
  3. קביעה עובדתית נעשית באמצעות חקירת יכולת או באמצעות שימוש במאגרי המידע.
- במקרה בו החייב אינו משתף פעולה או החייב אינו ממלא אחר הוראות הרשם או מסרב להתייצב לבירור או לחקירת יכולת – החוק מניח כי מדובר בחייב בעל יכולת המשתמט מתשלום חובותיו.

המקור הנורמטיבי

סעיף 67 קובע כי החייב ייחקר על יכולתו.

חקירת יכולת (תיקון מס' 19) תשנ"ט-1999 (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

67. (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי, מיזמתו או לפי בקשת הזוכה או החייב, לחקור במעכו הכלכלי של החייב, נכסיו, גובה הכנסתו ומקורותיה, יציאותיו מישראל וכניסותיו לישראל, חובותיו והוצאותיו כדי לברר את יכולתו של החייב לקיים את פסק הדין (בחוק זה - חקירת יכולת).

(1א) (1) חייב שאין ביכולתו לשלם את החוב הפסוק במלואו או בשיעורים שנקבעו, יתייצב לחקירת יכולת בכל יום שבו פתוחה לשכת ההוצאה לפועל, בתוך 21 הימים ממועד המצאת האזהרה כאמור בסעיף 7 או בתוך מועד אחר שנקבע באזהרה;

(2) האמור בפסקה (1) לא יחול על חייב שהגיש בקשה בטענת פרעתי כאמור בסעיף 19 או התנגדות לביצוע שטר כאמור בסעיף 81א; ואולם אם נדחתה בקשתו או התנגדותו, יראו את מועד הדחיה כמועד המצאת האזהרה.

(ב) בחקירת יכולת רשאי רשם ההוצאה לפועל להזמין לחקירה את החייב וגם עדים, ולכוף התייצבותם, מתן עדות והגשת מסמכים, בדרך שמוסמן לכך בית משפט.

(1ב) התייצב החייב לחקירת יכולת כאמור בסעיף קטן (א), רשאי רשם ההוצאה לפועל לקיים את חקירת היכולת אף ללא הזמנת הזוכה; התקיימה חקירת יכולת ללא הזמנת הזוכה, רשאי הזוכה לבקש מרשם ההוצאה לפועל לקיים חקירת יכולת נוספת בנוכחותו.

(ג) חקירת יכולת תהיה בפומבי או בדלתיים סגורות כפי שיוורה רשם ההוצאה לפועל.

סעיף 7א- בקשת חייב לצו תשלומים

(א) תוך 20 יום מיום המצאת אזהרה – על החייב לעתור בבקשה לצו תשלומים.

(1) הצהרה מנומקת הנתמכת במסמכים בדבר מצבו כלכלי ובדבר יכולתו לשלם את החוב הפסוק.

(2) כתב ויתור על סודיות והסכמה למסירת מידע ומסמכים.

סעיף לג' לחוק חזקה בדבר יכולת החייב

➤ על החייב מוטל הנטל להוכיח את מידת יכולתו לפרוע את החוב הפסוק ולהביא בפני הרשם את כל המידע והמסמכים הדרושים.

➤ אם לא הרים את הנטל או לא הביא את כל המידע המצביע על יכולתו האמיתית, יראו אותו כבעל יכולת המשתמט מתשלום חובו הפסוק.

התייצבות החייב מיזמתו לחקירה

- חייב שאינו יכול לעמוד בתשלום החודשי שנקבע עם פתיחת התיק, חייב להתייצב בלשכת ההוצל"פ ולהיחקר בעניין, זאת תוך 21 יום מיום המצאת האזהרה, סעיף 7 (א1) לחוק.
- ככל והחייב אינו מתייצב מרצונו, המחוקק מאפשר לרשם, מיוזמתו או לבקשת הזוכה, לזמן את החייב לבירור (ס' 69יא) או להפיק צו הבאה (ס' 69יב).

חקירה שלא לפי ס' 67(א1)(1)

□ במסגרת דיון אליו זומן מכוח סעיף 67(א) –

בנוכחות הזוכה.

□ צו הבאה – בהעדר הזוכה.

□ התייצבות לשם ביטול הגבלה – סעיף 66ג(ב).

❖ תיקים בהם תתקיים חקירת יכולת: חיוב כספי,

מזונות מל"ל, סעיף 69ה פריסת חוב עבר.

חקירת יכולת על בסיס מסמכים

החלטה על-פי תצהיר (תיקון מס' 29) תשס"ט-2008

68. (א) המבקש חקירת יכולת לפי סעיף 67 רשאי לצרף לבקשתו תצהיר שבו יכלול פרטים בדבר נכסי החייב, הכנסותיו ויכלתו לקיים את פסק הדין, ויכול הוא לכלול בתצהירו הצעה בדבר השיעורים שבהם ישולם החוב.

(ב) הגיש הזוכה תצהיר כאמור, רשאי רשם ההוצאה לפועל, לאחר שהזמין את החייב לחקירת יכולת, לתת החלטה או צו לפי פרק זה, אף בהעדרו של החייב; הגיש החייב את התצהיר, רשאי רשם ההוצאה לפועל לתת החלטה או צו לפי פרק זה על פי התצהיר בלבד.

(ג) במקום חקירה או נוסף עליה רשאי רשם ההוצאה לפועל להורות שהחייב יענה בתצהיר לשאלון, תוך המועד שקבע לכך, ורשאי הוא לתת החלטה או צו לפי פרק זה על סמך התצהיר, ואם לא הגיש החייב תצהיר לשאלון - אף בהעדר תצהיר.

תשלום בשיעורים - סעיף 69

- (א) רשם ההוצאה לפועל רשאי, לאחר חקירת יכולת לפי סעיף 67, או על סמך תצהיר לפי סעיף 68, או לפי הסדר בכתב בין החייב ובין הזוכה, לצוות על תשלום החוב הפסוק במועד או בשיעורים שיקבע.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאי רשם ההוצאה לפועל, על פי בקשת הזוכה, לצוות על תשלום החוב הפסוק במועד או בשיעורים שיקבע, מיד לאחר שהוגשה בקשת ביצוע כאמור בסעיף 6.
- (ג) צו כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב) ייכנס לתקפו במועד שיקבע רשם ההוצאה לפועל, אך רשאי רשם ההוצאה לפועל לבטלו או לשנות את השיעורים שקבע בו בדרך שבה היה רשאי ליתן צו לפי סעיף קטן (א).
- (ד) נקבעו שיעורים בפסק הדין, יכול רשם ההוצאה לפועל, אם ראה הצדקה לכך, להפנות את בעלי הדין לבית המשפט כדי לבקש שינוי השיעורים שנקבעו.
- (ה) הוראות סעיף קטן (ד) יחולו, בשינויים המחויבים, על מזונות שנפסקו בשל תקופה שקדמה למתן פסק הדין או על תשלומי מזונות שהצטברו בשל אי פרעון במועד, והכל מטעמים מיוחדים שיירשמו.

המשך - תשלום בשיעורים

סעיף 69ב לחוק:

"חייב רשאי, בכל עת, להגיש בקשה לשינוי הוראת תשלום שניתנה לפי סעיף 69א או לשינוי כל צו תשלומים שניתן לפי חוק זה, אם חל שינוי ביכולתו לפרוע את החוב בתשלומים שנקבעו; הוראות סעיף 7א יחולו, בשינויים המחויבים, על בקשה לשינוי כאמור."

✓ זכותו של חייב להגיש בקשה לשינוי הוראה לתשלום שניתנה או לשינוי צו תשלומים.

✓ תנאי להגשת בקשה: שינוי שחל ביכולתו של החייב לפרוע את חובו בתשלומים.

✓ יתכנו מצבים בהם ניתן צו תשלומים בהסתמך על מצבו הנתון של החייב ומצב זה השתנה באורח פתאומי למשל- מחלה / פיטוריו של חייב, לכן לרשם יש סמכות לשנות את הצו. הנטל מוטל על החייב לשכנע את הרשם בדבר קיומם של שינויים מהותיים ביכולת התשלומים שלו.

מטרת חקירת היכולת

- אספקט ראשון של חקירת היכולת – לספק לנושה מידע על רכוש של החייב ובדרך זו לאפשר אכיפה וגביה למשל באמצעות עיקול רכוש.

👉 **תשומת לב לשינויים טכנולוגיים וחקיקתיים המאפשרים גישה למידע על רכוש החייב, אף ללא כתב ויתור על סודיות.**

- אספקט שני של חקירת היכולת – החקירה אמורה לספק בסיס לקביעת יכולתו של החייב – נתון מרכזי וחשוב בהליך הגביה. 👉 קביעת תשלום חודשי לפי יכולת החייב, לאו דווקא בהתאם לגובה החוב.

👉 **התשלום החודשי הוא פונקציה של הכנסותיו והוצאותיו של החייב, בת זוגתו ובני משפחתו המתגוררים עימו.**

תוצאותיה של אי התייצבות או אי הגשת מסמכים

יראו את החייב כמשתמט מתשלום חובותיו (סעיפים 7ג, 67(ד)),
69יא(ד) או 69יג(ד) לחוק):

- אם לא מילא אחר הוראות האזהרה (תשלום החוב הפסוק או התייצבות לחקירה).
- אם לא מסר מידע ו/או לא הרים את נטל הראיה להוכחת יכולתו הכלכלית ללא הסבר סביר.
- אם לא קיים את הוראות סי' 69יג(ב)/69יג(ד) לחוק, לרבות חתימה על הצהרה, מסירת מידע וכיו"ב.
יש להבחין בין חייבים משתמטים לבין חסרי יכולת.

ביצוע חקירת היכולת (על ידי רשם/חוקר הוצל"פ) ותוצאות חקירת היכולת

כללי - סעיף 67(א) לחוק-

- יוזמת הרשם - נדיר.
- יוזמת החייב - למעט התייצבות, תיקון 19, או ביטול הגבלה
סעיף 66ג' לחוק. סעיף 68 (ב) ו-(ג) הרשם רשאי להחליט על יסוד
שאלון או בהעדרו.
- היתרון של חקירת יכולת בפני הרשם הינה ההתרשמות הבלתי
אמצעית מהחייב.
- אפשרות הזוכה לחקור את החייב ולאמתו עם מידע שיש בידיו
לגבי נכסי החייב.

מנגנון חוקרי ההוצל"פ

כשירות מינוי לחוקר-

- סעיף 68א לחוק ההוצל"פ.
- עו"ד או רו"ח.

יתרונות-

- אמור לקצר את זמן ההמתנה לחקירה.
- החייב אמור להתייצב עם מסמכים, לכן:
- מאפשר פינוי רשמים למתן החלטות ודיונים.
- חוקר מקצועי - בעל מיומנות בחקירת חייב.

פסיקה - הלכות מנחות בקביעת צווי תשלומים (1)

◀ בהעדר מידע לסתור – קביעת צו תשלומים על פי פוטנציאל

השתכרות שאינו נופל משכר מינימום.

◀ התחשבות בהכנסה פוטנציאלית של בן/בת הזוג כאשר בוחר מרצונו

שלא לעבוד, ללא סיבה מוצדקת (רע"צ 11-04-16169 אל איובי נ' אטל).

◀ אברך לומד תורה – לא התקבלה הטענה כי עקב לימודי החייב לא

יכול לעבוד.

(רע"צ (שלום ת"א) 12-04-11221 הבנק הבינלאומי הראשון לישראל נ' פייזר).

פסיקה - הלכות מנחות בקביעת צווי תשלומים (2)

- ◀ צמצום הוצאות למינימום ההכרחי לשם הגדלת יכולת ההחזרה (רע"צ (י"ם) 16169-04-11 אל איובי נ' אלי אטל).
- ◀ סכום הקיום המינימאלי הוא הסכום הקבוע בפטור מעיקול על פי חוק הגנת השכר תשי"ח – 1958 ותקנותיו (רע"צ (שלום ת"א) 11221-04-12 הבנק הבינלאומי הראשון לישראל נ' פייזר).

פסיקה – הלכות מנחות בקביעת צווי תשלומים (3)

תשלומים לפירעון הלוואות - תקנת הציבור מחייבת
העדפת חובות פסוקים, על פני פרעון חובות של נושים
שלא נקטו בהליכי הוצל"פ.

(בר"ע (מחוזי י"ם) 523/08 גיגי נ' בנק דיסקונט; בר"ע

(מחוזי י"ם) 3045/01 בנק דיסקונט נ' איריס פדרו).

פסיקה – הלכות מנחות בקביעת צווי תשלומים (4)

בחלוקת מסת נכסי החייב בין נושיו השונים יש ליתן עדיפות לנושים בעלי חוב פסוק הנוקטים בהליכי הוצל"פ. בימה"ש סומך החלטתו על הוראות סעיף 76 לחוק ההוצל"פ, כפי שתוקן בתיקון 29 (חיזוק ההלכה הקודמת). (רע"א 7705-06-12 טל נ' אופיר).

פסיקה – הלכות מנחות בקביעת צווי תשלומים (5)

מידת התערבותה של ערכאת הערעור בהחלטות רשם
ההוצאה לפועל בדבר קביעת צו תשלומים - מצומצמת ביותר
ותיעשה רק במקרים נדירים.

(בר"ע (מחוזי – ת"א-יפו) 1071/03 גולן נ' בנק לאומי לישראל
בע"מ (לא פורסם, החלטה מיום 2.2.2003); בר"ע (מחוזי – י-
ס) 335/04 עמית נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (לא פורסם, פסק
דין מיום 2.2.2005)) בר"ע (מחוזי-י-ס) 3305/07 צדוק נגד בנק
מסד בע"מ (12/12/2007)).

נקודות נוספות (1)

מידע הנמצא בידי זוכים באשר להברחת נכסים.

נקודות נוספות (2)

ס' 12א לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967:

12א. שוכנע רשם ההוצאה לפועל כי בקשה לביצוע פסק דין למזונות הוגשה במטרה להתחמק מנושים ולנצל לרעה את הליכי ההוצאה לפועל, רשאי הוא לפנות אל בית המשפט בבקשה ליתן הוראות בעניין ביצוע פסק הדין ולעכב את ההליכים בתיק עד להחלטת בית המשפט; הבקשה תוגש ככל הניתן לבית המשפט שנתן את פסק הדין.

חייב מוגבל באמצעים

- פרק ז'1 לחוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967 -

המקור הנורמטיבי

- רשם רשאי להכריז על חייב כמוגבל באמצעים אם החייב הגיש בקשה למתן צו תשלומים לפי סעיף 7א לחוק ובה ביקש לפרוס את תשלום חובותיו לתקופה העולה על אחת מהתקופות המפורטות בסעיף 69ג' לחוק.
- חובה לצרף הצהרה מפורטת בצירוף מסמכים על יכולתו של החייב לשלם את החוב וכן כתב ויתור על סודיות.

סמכות רשם להכריז על חייב כמוגבל

באמצעים

[סעיף 69 ג(א)] -

- מדובר בסמכות שבשיקול דעת המאפשר לרשם לאזן בין כלל האינטרסים בכל מקרה שמובא בפניו.
- רע"א 824/06 בנק הפועלים נ' שלמה גרתי וכן רע"א 1511/06 בנק הפועלים נ' בוויסה – לביא :
  - קיים מתח מתמיד בין חוק ההוצאה לפועל לחוק יסוד : כבוד האדם וחירותו.
  - מחד – הליכי גבייה, זכות הקניין של הזוכה, פגיעה בחייב.
  - מאידך – כבוד האדם של החייב, מניעת נטל על החברה, הגנה על החייב = פגיעה בזוכה.

סעיף 269 ד - הגבלות על חייב מוגבל

באמצעים – [צו ביניים]

לאחר שרשם הכריז על חייב כמוגבל באמצעים. ינתן צו תשלומים לפי יכולתו של החייב. כסעד זמני וצו ביניים, עד לבירור יכולתו של החייב.
ניתן להטיל הגבלות:

- עיכוב יציאה של החייב.
- הגבלת החייב כלקוח מוגבל מיוחד.
- הגבלת חייב מלעשות שימוש בכרטיס חיוב. דין ההגבלה האמורה כדין סיום חוזה כרטיס החיוב בהודעת החייב.
- נאסר על חייב מוגבל באמצעים לייסד תאגיד ולהיות בעל ענין בתאגיד במשירין או בעקיפין, יחד עם אחר או באמצעות אחר אלא אם אושר על ידי רשם מראש.

סעיף 69א - חקירת יכולת וצו תשלומים וסופי

לאחר שניתן צו תשלומים זמני לפי סעיף 69א לחוק, הרשם יקיים בדיקה בדבר יכולתו של החייב .

קיימות שתי אפשרויות:

1. על יסוד עיון בבקשת החייב - המסמכים, המידעים וכו'.
2. חקירת יכולת לפי סעיף 67 לחוק.

חייב שאין ביכולתו לפרוע את החוב במשך התקופות הנקובות בסעיף 69א(א) לחוק - לכאורה ניתן לטעון כי מדובר בהוראה כופה המחייבת הכרזה על מוגבל באמצעים. אולם, ההלכה הפסוקה קבעה כי לרשם נתון שיקול דעת אם להכריז על החייב כמוגבל באמצעים .

המשך-

✓ מאפשר לרשם ברירה בין מתן החלטה על יסוד עיון בבקשה שהגיש החייב והמסמכים שצורפו לה, ובין בדרך של חקירת יכולת לפי הוראות סעיף 67 לחוק.

✓ מכאן, רשם הוצל"פ רשאי לדון בבקשה להכרזת חייב כמוגבל באמצעים בלא לקיים בפניו דיון. אין חובה שבדין לקיים דיון פרונטאלי.

הסרת הגבלות - סעיף 69ח לחוק

לאחר שהרשם קבע כי חייב מסוים הוא מוגבל באמצעים נתונה לו הסמכות, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להסיר את ההגבלות שהוטלו על החייב או להוסיף הגבלות .

שיקול דעת זה ניתן לרשם כדי למנוע מצב שבו הטלת ההגבלות תפגע ביכולתו של החייב לפרוע את חובותיו או לשקם את עצמו מבחינה כלכלית לאחר שנקלע למצב כלכלי קשה שלא באשמתו.

חשוב לציון כי מטרת ההגבלות הינה למנוע יצירת חובות חדשים .

סעיף 69ח, 69ט, 69י לחוק

✓ ח' - לרשם נתונה הסמכות להסיר הגבלות, מטעמים מיוחדים שירשמו, או להוסיף הגבלות.

שיקול הדעת ניתן לרשם כדי למונע מצב שבו הטלת הגבלות תפגע ביכולתו של החייב לפרוע את חובותיו או לשקם את עצמו מבחינה כלכלית, לאחר שנקלע למשבר שלא באשמתו, למשל, פיטורין או מחלה ממושכת.

✓ ט' - אם קבע הרשם כי החייב מסוגל לעמוד בפירעון חובותיו ואיננו מוגבל באמצעים בסמכותו להורות כי ההגבלות שהוטל בצו ביניים [כולן או מקצתן] יוספו לעמוד בעניין כל עוד חובותיו לא נפרעו או למשך תקופה שתקבע.

✓ י' - הרשם רשאי בכל עת מיוזמתו על פי בקשה, לבטל הכרזה של חייב כמוגבל באמצעים.

הנפקות בין ההגבלות מכח סעיף 69ד לחוק ולהגבלות מכח סעיף 66א לחוק.

משמעות	מטרת ההגבלה	מהות ההגבלה	הסעיף
ניתנת להסרה בכפוף לתשלום סדיר	תמריץ לתשלום החוב	אכיפתית	66א
תוסר רק במקרים חריגים	מניעת יצירת חובות; הגנה על החייב ועל הציבור מפני החייב	מניעתית, הגנתית	69ד

בקשה לאיחוד תיקים

תוגש בלשכה בה נפתחו כנגד החייב מרבית תיקיו.

חריג: הרשם רשאי בכל שלב להורות על איחוד בלשכה אחרת ושהבקשה תועבר לאותה לשכה בלבד.

חובות שאינם נכללים בתיק איחוד

- x תיק משכון / משכנתא.
- x תיק מזונות.
- x חוב שאינו כספי (כגון צו עשה, , פינוי, התנגדות לביצוע שטר/תובענה שטרם הוכרעה סופית).

ריבוי תיקים של חייב מוגבל באמצעים – סעיף 169

לחוק

- צו איחוד תיקים

איחוד תיקים- פרק ז3.

- ✓ אדם שפועלים כנגדו מספר תיקים עשוי למצוא את עצמו במצב של חוסר יכולת לפרוע את כל חובותיו בו זמנית. המוסד של איחוד תיקים בה להקל על מצוקתו ולאפשר לו לשלם לכל נושיו לפי תוכנית תשלומים שיתפרסו על פני פרק זמן סביר ויקבעו בהתאם ליכולתו האמיתית של החייב.
- ✓ קיימת הצדקה להסדר זה כאשר חייב פעל בתום לב ונכשל בעסקיו.
- ✓ הליך של איחוד תיקים אינו אמור להוות מפלט בפני אי תשלום חובות, הקמת תיק איחוד אמורה להיעשות תוך הטלת חובות והגבלות על החייב, קביעת אמות מידה מחייבות לעניין יכולת פירעונו של החייב, מתן סמכויות לרשם כדי להבטיח את יעילות ההסדר מבלי לקפח את האינטרסים של הנושים.

סעיף 74 ט מבחן יכולת הפירעון

(א) לא יינתן צו איחוד אלא אם כן נוכח רשם ההוצאה לפועל, לאחר חקירת היכולת של החייב ובהתחשב בנכסיו העתידיים, לרבות בכושר השתכרותו, כי החייב יוכל לפרוע את חובותיו בכל התיקים התלויים ועומדים נגדו תוך פרקי הזמן הקבועים בסעיף 69ג(א), או - מטעמים מיוחדים שיירשמו או אם הסכימו לכך כל הזוכים - תוך פרק זמן ארוך יותר.

(ב) קבע רשם ההוצאה לפועל כי החייב יוכל לפרוע את חובותיו תוך פרק זמן ארוך מפרקי הזמן הקבועים בסעיף 69ג(א), כאמור בסעיף קטן (א), ולא הסכימו לכך כל הזוכים, יקבע כי החייב הוא מוגבל באמצעים, ורשאי הוא להטיל עליו הגבלות לפי סעיף 69ד.

- **המבחן הותאם למבחנים המוצעים להכרזה על חייב כמוגבל באמצעים. כן הוקטן הסכום שעל החייב לשלם - 3% מיתרת חובותיו [סעיף 74ו' לחוק].**

אמצעי אכיפה:

עיכוב יציאה מן הארץ; עיקול נכסי חייב

איחוד תיקים משחרר את החייב מלחצים של נושיו, יחד עם זאת זה כרוך בויתור על זכויות מסוימות.

➤ מוסמך רשם להטיל ביוזמתו עיקול על נכסי חייב [מטלטלין, מקרקעין, זכויות = סעיף 74א לחוק]

יוציא הרשם צו עיכוב יציאה כנגד החייב. למנוע בריחתו או הברחת נכסיו וכן להבטיח שהייתו בארץ במהלך ניהול ההליכים.

ניתן לבטל צו עיכוב יציאה:

➤ כל החובות אשר כלולים בתיק איחוד, סולקו.

➤ הבקשה לאיחוד נדחתה- מעמדו של החייב חוזר להיות כשל חייב רגיל.

➤ כל הזוכים הסכימו לביטול הצו.

תקנה 29 (ב) - איחוד בשנית

”(ב) חייב לא יגיש יותר מבקשת איחוד אחת; נדחתה בקשת איחוד של חייב, לא יגיש בקשה נוספת אלא אם כן הראה כי בנסיבות העניין חל שינוי יסודי המצדיק זאת”

- על החייב להביא עניינו באופן מסודר ומנומק בפני רשם ההוצל”פ.
- התקנה מתייחסת לא רק לבקשה לאיחוד תיקים אלא גם לבקשה להכריז על חייב כמוגבל באמצעים.
- לכן, בטרם תוגש בקשה חדשה, על החייב להראות כי חל שינוי יסודי המצדיק דיון מחודש בבקשתו.

רע"צ 12-03-4709 צ'ריומוחון נ' בנק הפועלים

- כאשר תיק האיחוד הקודם של החייב בוטל בשל אי תשלום, על אחת כמה וכמה בשל תשלום אחד ויחיד, על החייב להראות טעם של ממש שיש בו כדי להצדיק את הכרזתו מחדש כחייב מוגבל באמצעים;
- מידת הצדק והרחמים, אינם יכולים – כשהם לעצמם - להוות טעם כזה.
- טענה שאי תשלום צו החיוב נובע ממצוקה כלכלית ולא כתוצאה מהתחמקות – אינה יכולה, להתקבל כאשר סלולה לו לחייב הדרך לפנות לרשם ההוצאה לפועל לשנות את צו החיוב החודשי בעת שינוי נסיבות.
- טענה של חייב כי הוא משקם את עצמו וכי הוא מנסה לקחת את עצמו בידים צריכה להיות מגובה במעשים ולא להיות הצהרה בלבד. נסיבות מיוחדות, כנזכר בתקנה 29 (ב) לתקנות יכול ויהיו לטעמי, בין היתר, לאחר שהחייב ישלם את צו החיוב כסדרו לפרק זמן, מבצע את החלטות רשם ההוצאה לפועל, ולבטח צריך לעבור פרק זמן בין בקשה אחת לאחרת.

פסיקה – חייב מוגבל באמצעים (1)

רע"צ 23073-03-11 – אין לחייב זכות קנויה להיות מוכרז מוגבל באמצעים

- חייב שלו תיקים רבים, היקף חובות בסך של 20 מיליון ₪.
- היה בעבר תיק איחוד שפוזר עקב אי תשלום צו התשלומים.
- החייב עותר לאיחוד מחדש. הרשם דחה את הבקשה תוך המלצה לפניה להליכי פשי"ר לפי סעיף 77א' לחוק.
- בית המשפט קבע כי אין מקום להתערב בהחלטת הרשם. לחייב אין זכות קנויה להיות מוכרז כמוגבל באמצעים.
- מדובר בסמכות שבשיקול דעת. על הרשם לאזן בין כלל האינטרסים.

פסיקה – חייב מוגבל באמצעים (2)

רע"צ בן שימול (חיפה) - ביטול צו איחוד תיקים והכרזה כמוגבל באמצעים שניתן על ידי רשם – ערעור על החלטת רשם שדחתה בקשת זוכה לפיזור תיק איחוד.

הזוכה בתיק התקשר עם החייב בהסכם למתן שירותים, אולם החייב לא גילה לזוכה שתלוי נגדו תיק איחוד. הזוכה עתר לפזר את תיק האיחוד. הרשם סירב והעלה את גובה החיוב החודשי.

בית המשפט קבע:

איחוד תיקים – הגנה על חייב שהסתבך בחובות שלא בטובתו, בתום לב, ומעוניין לפרוע אותם.

סעיף 74טו לחוק – רשימה בלתי ממצה של טעמים לפיזור תיק האיחוד. נתון לשיקול דעת רשם. שלושה מקרים: החייב סיכל או עלול לסכל את קיום הצו, החייב לא מילא אחר תנאי הצו או נפתח תיק נוסף מחוץ למסגרת הזמן הקבועה לפירעון החוב.

סעיף 74 יי' לחוק- מפרט את עילות לפיזור התיק בין היתר מסירת מידע כוזב לרשם. כאן היה מקום לפזר את תיק האיחוד. החייב פעל שלא בתום לב בכך שיצר חובות חדשים תוך הסתרת מידע, אי קיום הצו ועוד.

פסיקה – חייב מוגבל באמצעים (3)

רע"א 1814/12 - שימוש בממצאים מהליכי פש"ר לגבי תום ליבו של חייב בעת בחינת בקשת החייב להכרזתו כמוגבל באמצעים.

תיק האיחוד של החייב פוזר ובקשה לאיחודו בשנית נדחתה שכן נקבע כי הוא סיכל את קיומו של צו איחוד התיקים הקודם וכן פעל בניגוד לאינטרס הליך הפש"ר. בעקבות ערעור על החלטות בית משפט שלום ומחוזי [אשר דחו את הערעור] התגלגל הדין לבית המשפט העליון אשר קבע כי אמנם לחייב זכות לפתוח בהליכים להכרזתו כמוגבל באמצעים אולם חוסר תום לבו של החייב התבטא בהעלמת הכנסות ובאי שיתוף פעולה עם הכנ"ר ולכן חייב שהסתיר הכנסות ולא שיתוף פעולה עם בית משפט של פש"ר אינו יכול להיבנות מהזכות לקיום מינימלי בכבוד העומדת לאלו שבמאת ובתמים נדרשים לסיוע מדינתי כגון: הכרזה כמוגבל באמצעים. הזכות לקיום מינימלי בכבוד הינה זכות יחסים והמבקש אינו יכול חודשים ספורים לאחר שצבר חובותיו בחוסר תום לב לאחר שנמנע מלשתף פעולה עם בית המשפט לפתוח את הליך מחדש. בחלוף הזמן, יוכל החייב לעתור בשנית אולם על הרשם יהיה לבחון שהחייב אכן שינה את דרכיו ומוכן לשתף פעולה.

פסיקה – חייב מוגבל באמצעים (4)

רע"צ (ת"א) 38632-03-12 - הטלת משוכה לשם הוכחת רצינות החייב וכוונותיו בדמות תשלום על חשבון חובותיו טרם התבררה יכולתו הכלכלית.

בקשת החייב לחקירת יכולת והכרזתו כמוגבל באמצעים.

החלטת הרשם: על מנת לבחון את הבקשה ישלם החייב 1000 ₪. בית המשפט מתייחס לכך שלרשם סמכות להכריז מיוזמתו על חייב כמוגבל באמצעים. הווה אמר: עצם ההכרזה על חייב מוגבל אינה נתונה לרצונו או אי רצונו של החייב או זוכה. מדובר בסטטוס עובדתי נוכח מצבו הכלכלי של החייב.

הכלל הוא כי אין לחסום דרכו של אדם מלהגיש את בקשתו להכרזתו כמוגבל באמצעים על ידי קביעת משוכות וחסמים אולם בקשת החייב אינה יכולה לעמוד בחלל ריק ובפני עצמה תוך התעלמות מהתנהלות החייב עצמו והתנהגותו. החייב לא עתר למתן צו תשלומים עם מסירת האזהרה – לכן נטען המבחן הוא המועד בו הגיש החייב את בקשתו – לו עשה זאת סמוך לאחר קבלת אזהרה אז החזקה בדבר החייב משתמט מתשלום חובותיו אינה מתקיימת, לכן אין מקום לתשלום "דמי רצינות" אם חלף זמן – יכול הרשם להתנות תנאים בטרם דיון בבקשה. דין דומה יש להחיל גם מקום בו החייב הוכרז כמוגבל באמצעים תיקו בוטל עקב אי תשלום ועתה החייב עותר בשנית להכרזתו כמוגבל באמצעים.

הרשם רשאי להטיל על החייב משוכה ממשית בדמות הוכחת רצינות וכוונותיו זאת במיוחד לאור העובדה שהחייב בהתנהגותו ואי תשלום הצו גרם לפיזור תיק האיחוד.

פסיקה – חייב מוגבל באמצעים (5)

ע"א 824/06 שלמה גרתי

חייב מבקש להכריז עליו כחייב מוגבל באמצעים. מציע לשלם 150 ₪. סך חובותיו עולה על 2 מיליון ₪. אין בסכום המוצע כדי לפרוע את הריבית הנצברת מידי חודש. פס"ד גיבה את פס"ד של בית המשפט המחוזי לפיו סמכות להכרזה על חייב כמוגבל באמצעים הינה סמכות רשות ולא חובה.

ברצ"פ 1323/09, בעניין דוידיאן

נקבע כי על רשם ההוצל"פ לברר את פוטנציאל השתכרותו של החייב ולאחר מכן, כאשר קיים פער בלתי סביר בין היקף החובות של החייבת למול צו התשלומים, לשם קידום תכליות חוק ההוצלפ היינו יעול ההליך וגבית חובות, יש ליידע את החייב בדבר זכותו לפנות להליכי פש"ר.

פסיקה – חייב מוגבל באמצעים (6)

רע"צ (ת"א) 24803-10-09

כנגד החייב התנהלו הליכי פשר, הליכי הפשר בוטלו מאחר והחייב לא עמד בתשלומים. החייב עתר לאיחוד תיקיו.

החייב טען כי הוא ורעיתו משתכרים שכר מינימום שאינו מספיק להוצאות בסיסיות. רשם דחה בקשת חייב להכרזתו כמוגבל באמצעים. טעמי הדחיה: סך חובותיו של החייב 25 מיליון ₪, משמעות הבקשה הינה פריסת החוב לתקופה לא ריאלית תוך ניהול הליך סרק הנוגד את תכליות חוק ההוצל"פ. הרשם ביסס את החלתו על בר"ע 20311/99 יוסף קאשי נ' בנק לאומי לישראל, שם כי כאשר צו חיוב מנציח את חובו של החייב אין להכריז עליו כחייב מוגבל באמצעים.

כב' השופט סובל: במקרה זה טוען החייב כי התנהלו כנגדו הליכי פש"ר וכי מאחר ולא עמד בתשלומים בוטלו ההליכים. **בנסיבות אלו, מן הראוי לפחות לדון בבקשת החייב ולבחון את הנסיבות שבהן בוטלו הליכי פש"ר והסיכוי לנהלם בשנית.** **יתכנו מקרים בהם החייב אינו יכול להסדיר את חובותיו באמצעות הליכי פש"ר ולכן לא חל ההיגיון העומד מאחורי הלכת קאשי לפיו במקרים בהם צו התשלומים מנציח את החוב מוטב להפנות את החייב להליך פש"ר.**

פסיקה – חייב מוגבל באמצעים (7)

בשלב זה אזכיר את הלכת שפושניק [בר"ע 1808/07 שפושניק נ' שפושניק
[לא פורסם ניתן ביום 7/6/07].

שם נקבע על ידי כב' השופט יצחק כהן, כי הדעת נותנת שכל צד ישקול את
התועלת שהוא יכול להפיק מהליכי פש"ר הכרוכים בתשלום אגרה.
השופט כהן מסביר כי הברירה בידי הזוכים היא לגבות באמצעות לשכת
ההוצל"פ גם אם התועלת מועטה וגם אם הם עשויים להימשך תקופה
ארוכה ולהוות נטל על הציבור, כאשר לדעת כב' השופט גם אם ידחק רשם
ההוצל"פ בחייב לפנות לפש"ר אין זה אומר כי החייב יוכרז כפושט רגל.

כב' השופט מסביר את המשמעות של פניה לפש"ר – החל בתשלום פיקדון,
הטלת הגבלות, **הגבלת עסוקו של חייב, לדידו לא ניתן לכפות על חייב
פניה לפש"ר.**

מה קורה כאשר נטען כי חייב כבר פנה לסיוע משפטי על מנת להתחיל בהליכי פש"ר

כאשר נטען כי חייב פנה להליכי פש"ר הרי שאין צורך ביידוע החייב אלא יש לבחון האם מוצדק להשהות הליכים לתקופה סבירה זאת על מנת לאפשר לחייב לפנות לבית המשפט לצורך פתיחת הליך פש"ר. אם הרשם לא משהה את ההליכים, האם ניתן ליתן צו איחוד זמני?

רע"צ 12-03-15743 פוני נ' בנק אוצר לחייל

במסגרת פסק הדין מעלה השופט מאור את השאלה הבאה : מה יעשה חייב, שרשם ההוצאה לפועל מחליט שלא להכריז עליו כחייב מוגבל באמצעים ומיידע אותו בדבר יכולתו לפנות להליכי פשיטת הרגל, בהתאם להוראות חוק ההוצאה לפועל, אך לא משהה את ההליכים כנגדו?

מצב ביניים : מהצד האחד, החייב טרם פנה להליכי פשיטת רגל ומהצד השני, הוא חשוף לנקיטת הליכים בכל התיקים כנגדו. לדבריו זהו מצב לא נסבל שאין לו מענה בחקיקה ולכן בפסק הדין הוא חייב להתייחס אליו וליתן לו מענה

בנסיבות אלה רשם ההוצאה לפועל, ייתן צו זמני מיוחד לאיחוד תיקים למשך פרק זמן מוגבל של 6 חודשים, שבמהלכו ישקול החייב את המשך צעדיו. הליכי ההוצאה לפועל ייעשו במאוחד ויימשכו במסגרת תיק האיחוד.

דעתני האישית

האם שיטת התשלום לשיעורין יעילה?

- לעתים רחוקות ייפרע החוב במלואו.
- תשלומים לאורך זמן – לעתים כל חיי החייב.
- דרוש הסדר מסוג "זה נהנה וזה נהנה", למשל על ידי ויתור על חלק מהחוב.
- החוק כיום אינו מספק פתרון לכפיית התשלום החודשי או מתווה למקרה שאין אפשרות לפרוע את החוב בזמן סביר.

פריסת תשלומים – המצב בעולם

פריסת תשלומים מקובלת בשיטות משפט שונות, כאשר מדובר בעיקר בקביעת מסגרת לסילוק החוב:

- בארצות הברית המטרה היא לבדוק עד כמה החייב עומד בדרישות Chapter 13, הקובע עמידה בתכנית תשלומים המשתרעת לאורך תקופה קצובה כתנאי לכך שהחייב ישמור על רכושו ויהיה זכאי ליהנות מהפטור.

- בקנדה המטרה היא לבדוק מהם האמצעים הכלכליים מעבר לדרוש לקיומו המינימלי של החייב על פי החוק הקנדי (surplus income), אשר תשלומם יאפשר לחייבים ליהנות מהפטור.

בישראל המצב אינו כך.

(פבלו לרנר, האכיפה העקיפה בהוצאה לפועל, מחקרי משפט כו, התשע"א – 2010)

בדרך מניסיונות גביה דרך ההוצאה לפועל, להתמודדות עם חדלות פירעון

- ידוע הקשר הקיים בין הוצאה לפועל לבין הליכי חדלות פירעון.
- בהעדר האפשרות למימוש רכוש ותשלום חובות, נמצא חייב (חברה או אדם) במצב של חדלות פירעון.
- היחס בין שני הגורמים בא לידי ביטוי בעת אכיפה עקיפה, שכן זו מבוססת על בחינת יכולתו המשוערת או הפוטנציאלית של החייב.

הפער בין חייב מוגבל באמצעים לבין פושט רגל

חייב מוגבל באמצעים – דוגמה ייחודית לשיטה הישראלית.

- מדובר במעין שלב ביניים בין הוצאה לפועל לפשיטת רגל, אולם לא מסגרת טיפול בחדלות פירעון.
- איחוד תיקים – הגנה מפעולות אכיפה. לכן יוטלו הגבלות על מי שלא יוכל לפרוע את חובותיו בפרקי הזמן הקבועים בחוק.
- מסגרת בעייתית עבור הנושה; קושי באיתור מידע מעבר למוצהר על ידי החייב (בד"כ הזוכים כבר נקטו הליכי מידע).
- חייב מוגבל באמצעים עשוי להיות כסות לבריחה מהליכי אכיפה, לכן בסמכות רשם ההוצל"פ לבדוק את התנהגות החייב (הלכת איטונג).
- לכאורה, חובה לצרף תיקים חדשים לתיק איחוד כאשר מדובר בחייב מוגבל באמצעים.

המגבלות של "חייב מוגבל באמצעים"

- מעמד של מוגבל באמצעים לא כולל תרופה לכל סוגי חובות החייב. למשל חוב כלפי רשויות המס וחוב מזונות.
- רשם הוצל"פ אינו רשאי להתערב בפס"ד או לשנות את סכום החוב. [בניגוד למצב של פש"ר] ללא בדיקת חובות לא ניתן לצמצם חובות מנופחים, פיקטיבים וכו'.
- הריבית בהוצל"פ ממשיכה לעלות, וגורמת לעליה מתמדת בהיקף החובות לעומת הליך פש"ר [חל איסור על העלאת ריבית מרגע שבו ניתן צו כינוס].
- מסגרת הזמן שקצובה ב"חייב מוגבל באמצעים" אינה סבירה. היא אינה מביאה בחשבון את הנסיבות השונות של החייבים ; אינה מאפשרת להבחין בצורה ברורה בין "חדלות פרעון זמנית" ל-"חדלות פרעון קבועה" – היינו מקרה בו חייב עובר תקופה קשה אך יכול לצאת ממנה אם יסופקו לו תנאים מסוימים [ויתור על חלק מהחוב, הסדר וכו'] לבין מצב שלחייב אין כל אפשרות בעתיר הנראה לעין להגיע להסדר.
- העדר "אור בקצה המנהרה" – לעומת הפטר בפש"ר.